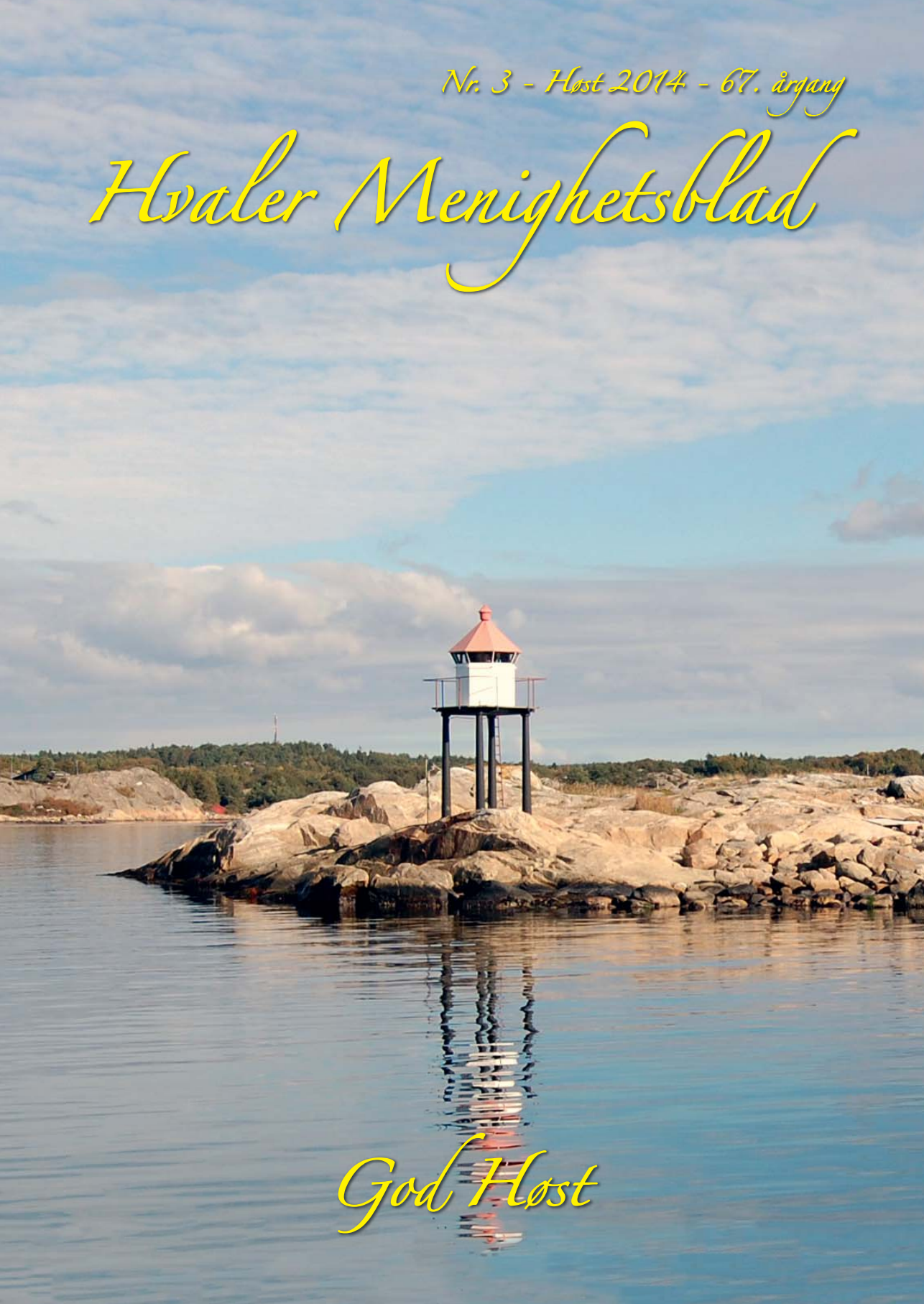

Nr. 3 - Høst 2014 - 67. årgang

Hvaler Menighetsblad

God Høst

Innholdsfortegnelse:

Høsthilsen fra Grethe	3
Leder har ordet	4
Under himmelbuen	6
1814 i folketradisjonen på Hvaler	8
Ut i det blå 2014	18
Menighetsrådet melder:	21
Dans på kulturskolen	22
Kultursommer 2014	24
Olsok - nasjonalt og lokalt	28
Ved grytene	29
Spennende tid for barn og unge i Hvaler menighet!	30
Et nytt konfirmantår er igang	32
Konfirmant kick off	34
Barnesidene	36
Fra foreningslivet på Hvaler	44
Gudstjenester	45
Folkemengdens bevegelse	46

Foto side 1 og 2: Ragmar Bjørck

Høsthilsen fra Grethe:

Etter en lys og varm sommer kommer mørket og kulda smygende, langs husveggene på Hvaler. Inne i stua blafrer stearinlys og ilden fra vedkubbene i peisen. Det blir lunt og koselig tross mørke og kulde.

Da ungdommene skulle velge en sang på Allsangkvelden i Spjærøy kirke, valgte de Kurt Foss og Reidar Bøe sin sang: De nære ting.

*Gå inn i din stue, hvor liten den er,
så rommer den noe ditt hjerte har kjær.*

Like aktuell i dag som den gangen den ble skrevet. Når høsten kommer, trekker vi innendørs. Kanskje sofa'n er sliten, kanskje kjæreste og barn skulle oppført seg bedre. Men stua og huset rommer noe og noen vi er glade i. Høsten er tid for å sette pris på det vi har, leve livet her i mørke og kulde med varmen fra stua.

Jeg vil skrive om teksten litt:

*Gå inn i din kirke, hvordan den enn er,
så rommer den noe ditt hjerte har kjær.*

Det er mye vi kan si om Den norske kirke og om våre lokale kirker, mye vi kanskje skulle ønske var annerledes. Men den rommer også noe mange av oss setter stor pris på.

Den rommer det hellige, et Guds nærvær, en kjærlighet og et håp som formidles gjennom de gamle og fremdeles høyst aktuelle fortellingene fra Bibelen, i dåp og i nattverd. Den rommer takknemligheten og undringen i sang og bønn. Den rommer et fellesskap blant helt alminnelige mennesker. Et fellesskap i en verdensvid kirke og et fellesskap gjennom generasjoner.

I sommer har Hvalerkirkene vært åpne for mange forskjellige arrangement, både for små og store. Nå er sommerens utendørs-liv over, vi kryper inn i stua, inn i varmen og inviterer til fellesskap rundt peis og stearinlys. Hvalerkirkene åpner også dørene og inviterer inn. Jeg håper du kommer og ser at din kirke rommer noe ditt hjerte har kjær.

*Midt i vår verden, her hvor vi bor,
står et bygg som et tegn på vår tro.
Lyset og mørket, himmel og jord,
møtes her i en levende bro.*

*Midt i vår verden, her hvor vi bor,
kimer klokker til alvor og fest.
Kristus er sentrum, korset et tre,
det gir ly til hver søkende gjest.*

Arne E. Sæther 1979

Einar Morland

Fiskelykke! Min kjære og jeg dro ut fra havnen i Skjærhalden tidlig en morgen en av de siste dagene i august. Solen kom opp, og det var en liten vind som etter hvert løyet helt. Ute ved Tisler fisket vi dugelig med makrell – etter vår målestokk. Ja, vi spiser altså makrell hele året:

Rett i fryseboksen med fisken når vi kommer til lands, i plastposer med noen små makreller i hver pose. Så renser vi fisken halvtint etter hvert som vi skal ha en makrellmiddag. Det er ikke lenge siden vi spiste vår siste middag av fjorårets fangst fra august 2013, men nå er det årets makrell som gjelder. Noen av oss blir forresten aldri lei av å fiske, selv om det ikke biter hele tiden. Det er det som er fiskelykke for meg: At jeg kan dra

ut og fiske vår egen mat rett utenfor stuedøren!

Folk på Hvaler har levd av og med havet til alle tider. I våre dager er det nok de late soldagene om sommeren som forbindes med båtliv på Hvaler. Slik var det ikke alltid før: Sjøfolk, losere og fiskere måtte legge ut i all slags vær, året rundt, og noen ble overrasket av storstormen ute på fiskefeltet eller ute på tokt. I tidligere tider overskygget nok slitet på havet og angsten for de kjære der ute på havet den idyllen som vi i vår tid gjerne forbinder med sjøliv på Hvaler. Samtidig har folk her ute til alle tider visst at den sikreste måten å skaffe seg en middag på, var å legge ut med båten og prøve snøret og fiskelykken. Havet var lunefullt, og havet både gav og tok, men det var en del av livsvilkårene for folket her ute i havgapet.

«Jeg er en seiler på livets hav» er en salme skrevet av Henry Albert Tandberg (1871–1959), med melodi av Klaus Theodor Østbye (1865–1945). Disse to var begge aktive i Frelsesarmeen. Salmen ble skrevet i 1909, og mange fiskere og sjømenn fra Hvaler har fått sunget denne salmen i sin begravelse:

Jeg er en seiler på livets hav

1) Jeg er en seiler på livets hav,
på tidens skiftende bølge.
Den Herre Jesus meg kursen gav,
og denne kurs vil jeg følge.
Jeg stevner frem mot de lyse lande
med livsens trær på de skjønne strande,
hvor evig sol og sommer er.

2) Iblant jeg seiler for medvinds bøl
i andres kjølvann og følge
som just lik meg denne reise gjør
hen over jordlivets bølge.
Og havet smiler, og solen skinner,
min dag så stille og blid henrinner,
mens vinden fyller alle seil.

3) Men ofte ensom i brott og brann
i uværnetter jeg seiler,
da ingen kjenning jeg har av land,
og intet fyrtårn jeg peiler.
Men når jeg nær tror mitt skip begravet,
da kommer Jesus på bølgehavet,
om først i siste nattevakt.

4) Mitt skip er lite og havet stort,
det rommer tusene farer.
Men storm og bølge ei skyller bort
det skip som Herren bevarer.
For ennå skjer det som før det gjorde,
når Jesus selv kommer innen borde:
da legger havet seg igjen.

5) Når siste storm er engang ridd av,
og hjemmets kyster jeg skimter,
jeg ser i solglans et annet hav,
krySTALL som funkler og glimter.
Jeg skuer portenes perlerader
og hører englenes myriader
som hilser meg velkommen hjem.

6) La ankret falle! Jeg er i havn
i ly for brenningens vover!
Jeg kaster meg i min Frelses favn,
han som har hjulpet meg over.
Og kjente, elskede stemmer kaller,
mens ankret sakte og stille faller
i evighetens lyse land.

Foto: Jon Hermansen.

Under himmelbuen

Kontroll over kroppen

Har kroppen blitt vår nye gud? Har ønsket om den perfekte kropp utviklet seg til en kroppskult? Vi løper, slanker oss, svetter i fitnessentre. Vi snitter litt her og syr opp litt der. Jakten på den perfekte kropp tar årlig livet av 180 ofte unge, norsk kvinner som sulter seg til døde, eller dør av organsvikt som komplikasjon til anorexia. Antakelig har så mange som 50 000 norske kvinner en

eller annen form for spiseforstyrrelse, 2700 har anorexia (Aftenposten 2011). Når idealet er den perfekte kropp, er det opp til oss selv å lykkes. Vi vil uttrykke hvem vi er gjennom kroppen, og ønsker å identifisere oss som sporty, sexy, vellykket og med kontroll.

De fleste av oss er lite fornøyde med det vi ser i speilet. Vi er ikke fornøyde med den naturlige kroppen vår, vi har for liten eller for stor rompe, for tykke eller for tynne lår, for små eller for store pupper. Vi er i ferd med å utvikle et negativt kroppssyn som blir en tvangstrøye, som fjerner oss fra kroppens funksjonalitet, organenes utrolige finstemte samspill, hormonenes naturlige svingninger og nervesystemets eventyrlige ledningsnett

og sårbarhet. Det er kun en ting som teller, hvordan tar vi oss ut?

Med den perfekte kropp som ideal dømmer vi mellom vinnere og tapere, aktive og late, raske og trege, pene og stygge, de som mestrer og de som feiler. På bakgrunn av kroppskulten sorterer vi skånselsløst sosialt, kulturelt, etnisk og religiøst.

Kan kirken hjelpe oss til å balansere et negativt kroppssyn, til å gi menneskene større verdighet? Det er ikke så godt å si, kirken har ikke alltid opptrådt like raust og lite fordømmende som man kunne ha ventet fra en institusjon som påberoper seg å formidle Jesu kjærlighet og omsorg.

Hva forteller så evangelistene oss om Jesu kropp? Vi vet ikke hvordan Jesus så ut. Vi kjenner verken hans høyde, vekt eller BMI. Utseende er åpenbart ikke interessant for evangelistene. Det er derimot hvordan Jesus var tilgjengelig, og hans virkning på andre. I fortellingene i Bibelen er Jesus sosial, omsorgsfull og han favner alle. Han bruker øyne, ører, hud, munn, hender og føtter til å tjene de han møter på sin vei. Hvem så og gikk i møte med den lille mannen Sakkeus, den lamme, den blinde, den urene som ingen ville røre ved og ludderet som bedre enn noen andre visste hva

et negativt kroppssyn og andres fordømmelse var?

I evangelienes fortellinger om Gud er det gjennom Jesu kropp at han viser oss hva det er å leve med hverandre og for hverandre. Det er gjennom kroppen og sansene at Gud viser oss hvordan han elsker, og hvordan vi skal vise hverandre kjærlighet.

Så la oss frimodig ta med oss kroppen vår ut i verden, i visshet om at vi går rundt med verdens fineste og beste maskineri, et samspill så finstemt at levetenskapen ennå ikke forstår alle kroppens finurligheter. Tenk at vi kan føle en liten mygg som setter seg på armen vår. Hvor mye veier en mygg? Tenk at en sædcelle trenger inn i en eggcelle skapes et helt nytt menneske. Et menneske med en sammensetning av arvelige egenskaper som ingen har hatt tidligere eller kommer til å få senere. Denne lille celleklumpen får utvikle seg i et perfekt hulrom, passe polstret, passe varmt, passe fuktig og passe med mat. Det er kroppen sin det!

Med sansene våre kan vi oppfatte andre menneskers glede, sorg, ve og vel. Ved å berøre et annet menneskes hud kan vi gi varme og vise omsorg. Det er ofte ikke så mye som skal til, et smil, noen gode ord, en telefonsamtale, stikke innom naboen og se hvordan det står til, tilby seg en liten håndrekning, by på en kopp kaffe, dele litt av sitt. Husk at Guds sjenerøsitet ikke har andre kroppar å bruke enn våre. Det er godt å tenke på at uansett hvordan

vi synes at kroppen vår ser ut, er den verdifull for noen. Det gir alle kroppar en verdi, også en mormors kropp som for lengst har sett sine beste dager. Et sunt motstykke til vår tids kroppskult.

Det er gjennom å godta oss selv, ja Gud sier elske oss selv, med den kroppen vi har, i visshet om at vi er bra nok, at vi blir trygge og gode medmennesker som kan frigjøre energi til å elske hverandre. Gi hverandre omsorg, omtanke, raushet, hjelpende hender, føtter, øyne og ører.

Med ønske om en raus og god høst fra mormor.

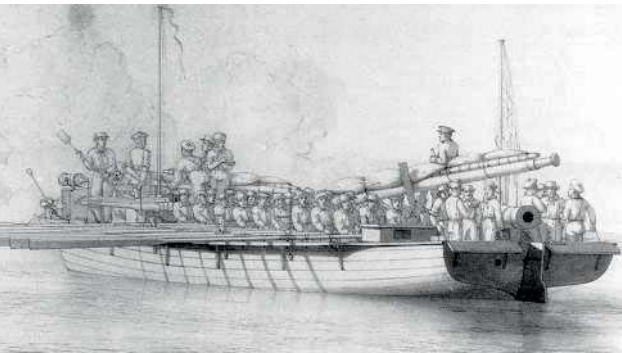
*Gje meg handa di, ven, når det kveldar,
det blir mørkt og me treng ei hand.
La dei ljose og venlege tankar
fylgje oss inn i draumars land.
Lat varmen frå ein som er glad i deg
tenne stjerner i myrkaste natt.
Gje meg handa di, ven, når det kveldar,
det blir mørkt og me treng ei hand.*

Sondre Bratland

1814 i folketradisjonen på Hvaler

Nå når vi er over halvveis i jubileumsåret, har vel mange etter hvert begynt å bli kjent med historien omkring det svenske angrepet på Fredrikstad og Hvalerøyene i juli 1814.

Det er kjent for alle at årene fra 1808-14 var harde for nordmennene. Etter at engelskmennene hadde bombet København i 1807, ble Danmark og kong Frederik VI tvunget over på Frankrikes side i Napoleonskrigene. England svarte med å blokke danske og norske havner og hindret all import av korn og mat fra Danmark. Samtidig inntraff det en rad med uår, kornavlingene sviktet og hungersnøden bredte seg over store deler av landet. Situasjonen ble ikke bedre av at landet ble rammet av flere alvorlige epidemier.

Dansk kanonsjalupp.

Til alle slike kriser knytter den folkelige fortellertradisjonen makabre historier. Det fortelles om hele familier som sultet i hjel, om lik som ikke kunne begraves fordi jorden var frosset og de ikke hadde gravd opp nok graver om høsten, og som derfor måtte lagres i kalde uthus i ukevis. Om folk som spiste bark og mose, om døde som lå langs veiene og om hele føl-

Av: Olav Aaros

ger av folk som ble tvunget ut på vandring fordi de ikke hadde noe å leve av hjemme.

Slike fortellinger finnes også i Østfold, der nøden var stor, selv om folket langs kysten slapp noe lettere unna fordi de kunne skjøte på maten med fisk og annen mat fra sjøen. Denne fortellingen fra Kråkerøy illustrerer hvor ille det kunne være:

Fra barkebrødstiden

I barkebrødstiden var det smått med mat ute på Kråkerøy, og folket måtte gå til skogs og flekke bark for å få noe å blande i melet. Kona i Trolldalsstua hadde så lite mat, at hun ikke visste hva hun skulle gjøre. Hun hadde mange unger, og mest hele dagen lå de og skrek og sutret etter noe å spise. Det hendte mangel en gang at hun tok vann og sand i en gryte og rørte rundt og sang: *Nå skal I få mat, ja nå skal I få mat*, helt til ungene sovnet inn.

Til slutt fant Trolldalkona på et knep og gjorde som så mange andre. Når ungene ikke fikk sove for sultens skyld, ga hun dem «svemlingsuppe». Den var kokt av

et slags ugress, som kaltes «svemling» og vokste på hver aker. Den var giftig, og etter at en hadde smakt på den, falt en i en døs og sovnet. Det er vel saktens derfor den har fått navnet.

På Hvaler hadde det vært stasjonert soldater helt siden 1808-09, da det var åpen krig mellom Danmark-Norge og Sverige. Utover sommeren 1814 forsterket man flotiljen med flere kanonbåter og mer mannskap. De ble plassert i Holtekilen, i Hellekilen, på Skjærhalden, i Gravningssund, på Nedgården og på Rød på Søndre Sandøy og på Lauer. Det sier seg selv at dette innrykket av båter og mannskap må ha påvirket livet på Hvaler sterkt. Til sammen dreide det seg om over 2000 mann, og bare i Hellekilen lå det 7 kanonsjalupper med 500 mann. Det må ha blitt opplevd som ganske dramatisk av dem som bodde der.

Så langt det var mulig ble soldatene innlosjert på gårdene, og bøndernes utgifter skulle senere refunderes fra amtmannen. Oppgjøret trakk ofte i langdrag, og i tillegg var ikke alltid mannskapene like disiplinerte. Av og til brøt det ut slagsmål, det forekom at kyr ble tjuvmelket, potetkjellere ble plyndret, brønnene kunne gå tomme og dagliglivet kunne gå litt i stå. I tider der knappheten på mat var stor fra før, må det ha vært en belastning, selv om Hvalerfolket var vant til dette og visste at det var en del av tilværelsen langs grensen i ufredstider. Men mange så ikke med blide øyne på situasjonen.

Som vanlig i krigstider brakte troppene også med seg sykdom. De hygieniske forholdene var dårlige, mannskapene

bodde tett i låver og uthus, og på Kirkøy førte i tillegg den kjente malariamyggen i Arekilen til utbrudd av ”koldfeber” eller ”sumpfeber”. De største utbruddene hadde man i 1808 og i 1813, men også i 1814 døde noen soldater av smitten.

Ja, det var dystre tider disse siste dagene av juli i 1814. På den andre siden av Sekken lå den svenske skjærgårdsflåten, en totalt overlegen fiende, og ventet på klarsignal til angrep. Ute ved Koster lå orlogsfåten – store linjeskip og fregatter med hundrevis av kanoner, under ledelse av generaladmiral Puke og flaggkaptein Gustav af Klint og ventet. Som om ikke dette var ille nok, var det trykkende varmt og lummert, ikke et vindpust rørte sjøen, og over den blanke havflaten kunne folk på Søndre Sandø og Herføl se det blinke i våpnene til de svenske soldatene. Om kveldene kunne de høre dem syngende, så stille var det.

Skatten i Ravneklova

Og Hvalerfolket hadde grunn til å frykte svenskenes angrep. De visste fra tidligere at krig førte til plyndring og overgrep. Slik hadde det vært før, og slik var det over hele Europa. Plyndring var en del av lønnen til soldater i krig, og det fantes ingen nåde.

Det var ikke rart at de tok sine forhåndsregler. Folk gjemte vekk alt de hadde av verdisaker. Sølvtoy, smykker og andre fine ting ble skjult omhyggelig i hemmelige rom, under trerøtter og steiner, i brønner eller andre steder der de var vanskelige å finne.

På Kirkøy går fortellingen om skatten i Ravneklova, rett over Grønne Bakke.

Ravneklova. Foto Kathrine L. Sandstrøm.

Denne fjellkløften er så trang at den går over til å bli en hule et stykke innenfor åpningen. Her skal noen ha gjemt unna verdisakene sine i 1814, men de fant dem aldri igjen. Jeg hørte denne historien av min mormor, Lulla Holter, som igjen hadde hørt den av sin mor, Julie Randers Christiansen som bodde på prestegården som barn på 1870-tallet og senere ble gift og bodde på Ørdal. Da var det fremdeles en levende tradisjon, videreformidlet av

folk som selv hadde opplevd 1814. Det er mange som har lett etter skatten (også jeg...), men den er og blir forsvunnet.

Angrepet

Tidlig om morgenen den 26. juli gjorde endelig den svenske skjærgårdsflåten seg klar til angrep. Etter mye indre uenighet mellom de svenske offiserene hadde man besluttet at orlogsflåten og skjærgårdsflåten skulle angripe samlet. Men da

Svenske flottan.

Johan af Puke (1751-1816), ur Svenska Familj-Journalen.

skjærgårdsflåten hadde dannet slaglinje og var klar til å sette over grensen, stilnet vinden helt. Det var speilblank sjø og trykkende varmt og lummert.

Nordmennene trakk nå båtene sine inn i Herfølrenna, og mannskapene gjorde seg klare til kamp. En svensk løytnant Ostermann kom over Sekken under parlamentærflagg med et brev fra lederen for de svenske styrkene, generaladmiral Puke, og anmodet kommandørkaptein Fasting om å overgi seg ”til sin rette herre og konung Carl XIII”, noe Fasting høflig avsto med følgende hilsen: ”Med største Højagtelse har jeg den ære å tegne mig Deres Exellenses Underdanige Tjener”.

Etter dette skulle angrepet ha begynt, men dette skjedde ikke. Puke ville ikke starte angrepet uten at de store seilskipene i orlogsflåten var med, og disse kom ikke av flekken med motgående strøm og vindstille. Etter mange timer hadde de bare kommet seg over Kosterfjorden og inn til Norra Hällsö. Derfra varpet de seg videre inn mot Tjurholmen, men over Sekken kom de ikke uten

vind. Puke besluttet derfor å utsette angrepet til neste dag.

I denne situasjonen kom det beskjed fra kongen over telegraphovedstasjonen på Kirkøy om at hele flotiljen skulle trekkes tilbake, vekk fra Hvaler og over til vestsiden av fjorden. Hvaler skulle oppgis uten kamp, men flåten måtte ikke falle i fiendens hender. Det er usikkert om dette virkelig var kongens ordre, eller om det var Fasting selv som tok avgjørelsen. Det vil vi aldri få vite sikkert.

På toppen av svensklandet, tvers overfor Gravningssund, ligger en høy kulle som kalles for Vagnaren. Den ligger 120 meter over havet, og herfra hadde de svenske speiderne utsikt over alle de østligste Hvalerøyene og kunne følge nøye med i nordmennenes bevegelser. Da kvelden falt på, kunne de konstatere at nordmennene lå på sine poster. Det samme meldte speiderne i mastetoppene på orlogsflåten ute ved Norra Hellesö. Alt så altså ut til å gå etter planen. Men neste morgen fikk speiderne seg en overraskelse. Klint forteller:

Redan kl. ½ 3 om Mårgonen den 27. juli hade jag från mast-toppen på chefsfregatten Galaté som låg närmast fienden, sökt att taga kännedom om dens ställning, men emedan han var betäckt af Herföl och Sandöarna som äro skogbevaxte, kunde blott de 9 kanansjalupar observeras som var stationerat uti Herfölsundet. Kort tid därefter upgick signal från Vagnar berget att fiendtliga flottan flyktade östvardt. Genast sattes hela svenska flottan uti rörelse att förfölja den samma.

I ly av mørket hadde nordmennene

forberedt seg på å komme seg unna så fort som mulig. De hadde stuet landskytset om bord i kanonbåtene og satte av sted litt før midnatt. De kanonene de ikke fikk med seg ble dumpet i sjøen for at de ikke skulle falle i fiendens hender. Nå fossrodde de østover for å gå på innsiden av Hvalerøyene og videre over fjorden til Stavern. I mørket og i vanskelig farvann gikk ikke ferden fort, antakelig med knapt 1 knops fart, men de var allerede kommet et godt stykke på vei.

Oberst Wirsén som ledet skjærgårdsflåten tok opp forfølgelsen med 36 kanon-sjalupper som gikk både gjennom Herfølrenna, Sekken og Gravningssund. En annen styrke satte nordover på utsiden av Lauer og inn Løperen for å forsøke å avskjære nordmennene og fange dem i en knipetangsoperasjon. Samtidig satte landgangsfartøylene seg i bevegelse. Angrepet var i gang.

Det ble et dramatisk kappløp som svenskene antakelig hadde klart å vinne, hadde det ikke vært for den sterke strømmen i Løperen. Den sinket dem imidlertid så sterkt at de ikke nådde frem tidnok til å avskjære nordmennene. Da svenskene skjønnte at de var kommet for sent, ga de opp jakten og konsentrerte seg om å besette Kjøkøy og holmene omkring. Det egentlige målet med felttoget var jo ikke besettelsen av Hvaler, men å ta festningen i Fredrikstad. Nå var de på god vei.

Mens hele den norske skjærgårdsflåten rodde seg i sikkerhet på Vallø på vestsiden av fjorden, ble de svenske landstigningstroppene satt i land sør på Hvaler. Major Haij tok Herføl, oberst Skjölde-

brand Søndre Sandøy og oberst Haij Nordre Sandøy. Mørner og hovedstyrken satte kursen mot Kirkøy. Ingen steder møtte de motstand eller fant militære. Alle voksne menn hadde også forlatt øyene, av frykt for å bli tatt som fanger eller bli tvunget til å lose fienden videre. Dermed var det stort sett kvinner og barn tilbake. Invasjonen ble således et paradetog, eller ”krigens pomp og aktivitet uten dens rædser” som Le Gassicke Goodchild uttrykker det i sin beretning i Skillingsmagasinet i 1868. Under hele aksjonen ble det knapt løst et skudd, og det var ingen tap, verken militære eller sivile.

Svenskene gikk i land ved Skjærhalden og marsjerte opp til kirken, der de slo leir på den store sletta foran Kjølbø, der det nå er parkeringsplass. Offiserene tok inn på prestegården og Kjølbø. Man kan tenke seg at Hvalerboerne var spent på hvordan dette skulle utvikle seg. Takket være de norske styrkenes unnvikenhet hadde det ikke blitt noen krigshandlinger, men fra gammelt av var man likevel vant til at krig og fremmed okkupasjon betydde plyndringer og overgrep. Derfor fryktet man nok det verste også denne gang.

Slik ble det ikke. Carl Johan hadde bestemt at nordmennene skulle vinnes med vennskap. Plyndring og herjinger skulle ikke tolereres. For å innskjerpe dette ble det strengt forbud mot fyll blant soldatene: *Den karl som super sig full, kommer att utom straffet han får, ej framdeles mer ärholla extra förplegning.* Dette ble senere innskjerpet. Nordmennene skulle ses på som venner og landsmenn.

Fortellertradisjonen fra krigen i 1814 fremstiller da også svenskene på en forbausende positiv måte, som en fiende som egentlig ikke har så lyst til å slåss, men tvert imot følte et slags fellesskap med nordmennene. De er vennlige og til og med deler ut mat til den utsultede befolkningen.

Det er også belegg for at soldatene delte ut mat. 1. august delte svenskene ut 20 tønner korn til den hungerrammede befolkningen på Hvaler, noe som ble husket lenge. Dette var også et bevisst trekk fra Carl Johans side. Nøden hadde vært stor i Norge i mange år, og Carl Johan hadde brukt dette bevisst som et pressmiddel for å svekke nordmennenes motstandsvilje. Blant annet hadde de stoppet kornlaster som var på vei inn til Norge og ført dem til Gøteborg. Nå lot han soldatene komme som venner, som brødre som delte ut brød og korn, også på Hvaler, og det ble satt stor pris på. Karl Johans strategi virket som den skulle.

De to følgende fortellingene antyder dette:

Svenskene på Dypedal

Under krigen kom det en vakker dag noen svenske soldater opp til Dypedal og ville kjøpe kjøtt. Ellen hette den unge kona på gården. Hun var alene hjemme og svarte, som sant var, at hun ikke eide en kjøttbete i huset.

– Jo, svarte de andre. – La oss nu få kött, så skall Ni få bröd.

Brødmat var det vondt om på Hvaler på den tiden, og hun nevnte, at når hun riktignok fikk tenkt seg om, så hadde hun nok

noen sauer gående på gress oppe på Kjellholmen. Men dit var det vanskelig å dra, for hun var alene i huset og hadde en unge liggende i vuggen. Da sa svenskene:

– Bara res Ni, så skall vi passa gossen.

Og sånn ble det. Ellen rodde den lange turen rundt Spjørøya og fikk omsider fanget inn sauene oppe på Tjellholmen. Da hun kom tilbake igjen, byttet hun bort skrottene og fikk brød igjen så mye hun ville ha.

Svenskene og Anne Halvorsrød

Hvis vi tillater oss en liten avstikker inn til Råde, finner vi en annen historie som røper at Carl Johans ordre om skånsom oppførsel er blitt fulgt:

Det var i 1814, etter at de svenske soldatene hadde tatt skansen på Slevik, at de før bygda rundt for å få husly på gårdene. Gårdsfolkene likte ikke dette og dro over alt til skogs for å få være i fred. På Halvorsrød hadde de også dratt av gårde. Mannen der hette Ola. Han hadde en liten jentunge som hette Anne. Hun hadde også fått høre om svenskene og hadde gått ned i fjøset og gjemt seg der, så da gårdsfolkene lette etter henne, var hun ikke å finne noe sted. Men til skogs måtte de, og så dro de uten jentungen, så leit det enn var.

Best som hun lå i en krok i fjøset, hørte Anne svenskene komme, og blide hørtes de ikke ut til å bli, da de oppdaget at gården lå forlatt. De herjet og rumsterte og lette både høyt og lavt, men fant selvfølgelig ikke en sjel. Da med ett hørte Anne, at en av soldatene sa:

– Jag skall nog als ordna upp det här jag, när det är på det här viset!

Da ble hun så redd at hun skar i å strigråte så svenskene hørte henne. De gikk inn i fjøset og dro henne fram fra gjemstedet. Men soldatene var nok ikke så farlige likevel, for da Anne vel var kommet fram, sa de:

– Tag det lugnt, flicka, vi skall inte als göra dig något ondt.

Og godt gikk det.

Svenskene på Kjølbo

På Kjølbo hadde de gjemt kirkesølvet i kjelleren, blir det fortalt, sammen med andre verdisaker, og det ble dramatisk da svenskene kom og innlosjerte seg i huset. For å skjule kjellernedgangen fortelles

det at de hadde plassert en seng rett over kjellerlemmen. Cathrine Baardsen var alene med barna da soldatene kom, og hun var høygravid. Med dette som unnskyldning skal hun ha ligget i senga så ofte hun kunne, slik at svenskene ikke skulle flytte senga og finne kjellerlemmen. På den måten klarte de å holde sølvet skjult – selv om svenskene nok neppe hadde tatt det om de hadde funnet det.

Den største dramatikken var det kanskje været som skapte. Etter den lumre og trykkende angrepsdagen sprakk himmelen i et inferno av et tordenvær den første natten. Lynet slo ned flere steder, blant annet splittet det masten på en av de svenske kanonskonnertene ved Damholmene. Goodchild forteller også at lynet samme natt slo ned på Asmaløy og drepte flere svenske soldater som senere

ble begravet på en liten kirkegård for russiske sjøfolk. Erling Johansen forsøkte å finne kilder som bekreftet dette, men uten å lykkes. Men samme kveld fortelles det at et stort antall soldater var innkvartert på flatseng på loftet på Kjølbo, men at hele gulvet ga etter så alle raste ned i stuen i etasjen under. Det fortelles at det var uværet som hadde fått soldatene til å søke ly innendørs.

Den muntlige tradisjonen forteller også om forholdet mellom okkupanter og sivilbefolkningen. Fra Nedgården fortelles om jenta som var glad for at hun kunne få spise potetskrellet etter soldatene, og det fortelles at soldatene sov i hengekøyer oppe under taket. På Kjøköy ligger en stor sten i fjæra som kalles svenskestenen, fordi det var der svenskene gikk i land. Det går også fortellinger om svenske

soldatgraver. Ved Stuevika skal det være to og to til i Rødsklova på Asmaløy. Over de i Stuevika står det to furuer som skal være plantet av svenske soldater. Over gravene på Asmaløy skal det ligge to stener som snur seg hver natt klokka 12.

Dragonhula

Alle voksne menn ble altså trukket vekk fra Hvaler før svenskene angrep. Alle krefter ble satt inn på å forsvare festningen i Fredrikstad, og det var viktig at ingen ble tilbake som kunne tvinges til å løse fienden videre. De som ikke hadde kommet seg unna i tide måtte gjemme seg.

Blant dem var Jens Olsen Basto fra Botne, fortelles det. Som så mange andre Hvalerboere hadde han hatt tjeneste i den danske krigsflåten og var blitt tatt til fange av

Kjølbo.

Dragonhula. Foto Kathrine Sandstrøm.

engelskmennene. Slik gikk det til at han havnet i «prisonen» i England, hvor han ble sittende i mange år. Mens han satt der døde kona hans, hjemmet hans ble solgt og barna hans satt bort til andre. Det hele minner jo mye om Ibsens Terje Vigen. Da han kom tilbake giftet han seg på nytt og startet et nytt liv. Da svenskene angrep fryktet han at han skulle bli fanget igjen. Derfor gjemte han seg i den såkalte Dragonhula hjemme på Botne. Her krøp han i skjul i den trange hulen og holdt seg der i flere dager, helt til faren var over. Kona hans dekket til huleåpningen med bar og kvist og bar mat til ham. Det sies at han var der i fire dager før faren var over.

Elever i 7. klasse på Floren og Åttekanten skoler har sammen med Kystmuseet Hvaler og Østfoldmuseene laget en fin digital fortelling om denne og andre spennende hendelser fra 1814. Se dem på: <http://ostfold1814.no/hvaler/>

Mens de svenske soldatene strømmet i land på Hvalerøyene, hadde orlogsflåten, de store fregattene og linjeskipene, ligget ved Tjurholmen og ventet på vind. Da den endelig kom, tidlig om morgenen den 28. juli, mens generaladmiral Puke

lå og sov, tok flaggkapteinen Gustav af Klint sin egenrådige beslutning. I den påfriskende vinden førte han hele orlogsflåten rett inn Løperen i angrep mot festningen i Fredrikstad, godt koordinert med skjærgårdsflåten. Som vi vet møtte de heller ikke der særlig motstand, og festningen ble etter hvert overgitt uten kamp.

Løytnantbukta

På østsiden av Kråkerøy, ikke langt sønnenfor Alshus, ligger en liten bukt som det knytter seg et gammelt sagn til. Inne på stranden sto det til for noen få år siden to store orer, som var blitt plantet på noen svenske soldatergraver. Den ene av dem som ligger begravet der, er en løytnant, og det er om ham sagnet vet å fortelle:

Det var i krigens dager at en svensk flåteavdeling lå like nedenfor Alshus og skjød på festningen i Fredrikstad. Svenskene hadde satt opp kanoner oppe i Kråkerøyåsene, og mens de ga kraftig ild, prøvde de å sette over elven med skipene. Men det var nok ikke lett. På Kongsten lå nordmennene og skjød det beste de kunne, og det så stygt ut for svenskebåtene ved Alshus.

Kongsten fort.

Plutselig fikk løytnanten på den ene av dem se det glimtete i fengkruttet fra en kanon på fortet, og dermed skrek han ut:

– Stryk Størbord og ro babord!

Men det var altfor sent, for ikke før hadde han ropt det ut, så kom kulen susende og feide hodet av løytnanten før han fikk tid til å dukke. Da kampen så var over, ble løytnanten bragt i land og gravlagt sammen med en menig soldat. Og sånn gikk det til at Løytnantbukta fikk sitt navn.

Nordmannen og svensken

Det var den gangen krigen raste på Kråkerøy, at det lå en svenske bak en trerot og en nordmann bak en sten og skjød på hverandre. Først skjød svensken, men han bommet. Så skjød nordmannen, men heller ikke han råkete. Da tok svensken til å la igjen, og så skjød han nok et skudd, men heller ikke nå traff han, for nordmannen reiste seg i det samme opp bak stenen idet han ropte bort til svensken:

– Er det meg du skyter på, din svenskeradd?

Men svensken steg også fram, bukket for den andre og ropte tilbake:

– Er det dig, gosse, kan jag få köpt några potatis av dig?

Disse korte glimtene fra de folkelige fortellingene om hendelsene i 1814 kan selvsagt ikke brukes som sikre kilder til det som hendte den gangen. Noen av fortellingene lever den dag i dag, andre har bare overlevd fordi de ble skrevet ned. De har vært overlevert fra generasjon til generasjon og har selvsagt forandret seg gjennom de 200 årene som har gått. Likevel bringer de oss litt nærmere historien, litt nærmere menneskene som gjennomlevde «mirakelåret» 1814.

Vi bør takke alle dem som har ført tradisjonene videre og ikke minst dem som har dokumentert dem, slik at vi kan ta vare på dem videre. Ved å lære oss å kjenne historien går vi sterkere inn i fremtiden.

Hovedkilde: Erling Johansen, «Mot Fredrikstad» fra 1965

Ut i det blå 2014

Den 12. juni, i vakkert sommervær, møttes 60 forventningsfulle damer og menn i alle aldre på brygga i Skjærhalden. Årets menighetstur sto på programmet, og turen i år skulle gå til Koster med M/S Veslø II. På grunn av mye vind og ditto mye sjøgang la skipperen kursen inn Gravningsundet, slik at båtturen gikk mest mulig innaskjærs. Vi koste oss med kaffe og rundstykker og nesten ingen merket noe til sjøsyken. Vel framme på Koster gikk vi i land på Ekenäs brygge i Korshamn, hvor det var sol og vakkert og i le for sørvesten.

Første post på programmet var besøk på nasjonalparksenteret, Naturum

Kosterhavet. Der var det en interessant utstilling med fine bilder fra Kosterhavets naturpark. Vi fikk også se en film som tok for seg både Ytre Hvaler og Kosterhavet nasjonalparker.

Til sist fikk vi hilse på hummeren Torsten som før han mistet sin ene klo veide over 3,8 kilo.

De som hadde besøkt Naturum før, benyttet i stedet anledningen til å gå seg en fin tur på Syd-Koster's bilfrie veier.

Etter dette var det samling på restaurant Røkeriet, for en bedre middag. Serveringa besto av nypotet, uer og grønnsaker. Som avslutning på måltidet fikk vi småkaker og kaffe. Vellykket!

Vel om bord i Veslø II igjen fikk vi en

Damene i vinden på Veslø II

Helge og Helge med kaffe og prat på dekk.

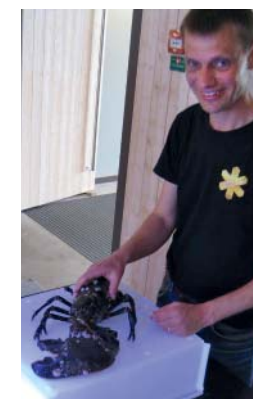

Middag på restaurant Røkeriet

fin rundtur rundt Koster, og før vi visste ordet av det var vi atter på brygga i Skjærhalden.

Grethe, presten vår, ønsket oss alle vel hjem, og samtlige var enige om at Ut i det blå turen 2014 var meget vellykket.

Tekst og foto:
Anne Marit Kolbeinsen

Hummeren Torsten.

Ragnar Homstvedt venter på middagen.

Helge, Åse og Arnt.

Is i kiosken på brygga i Ekenäs.

Hvaler kirke

Hvaler kirke har vært åpen hver mandag i sommer.

Dette har vært et populært tiltak, og nærmere 100 personer har vært innom disse dagene.

Mange ønsket omvisning og informasjon om kirken, andre ville ha stillhet, tenne lys og ha tid til ettertanke.

Det er flott at kirken kan være til for ulike menneskers behov.

Det er mange som ønsker at kirken kunne være mer tilgjengelig om sommeren, men menighetens bemanning er begrensningen her.

Kanskje det er noen frivillige som kan tenke seg å betjene kirken noen timer om sommeren, slik at tilbudet kan økes neste sommer.

Ta gjerne kontakt med kirkekontoret – tlf. 69 37 90 37

Ingrid Dean
Kirkeverge

Sjømannsmisjonens tur til Herføl

Mandag 16.juni dro Hvaler Sjømannsmisjonsforening på en kveldstur til Reidun Hermansen på Herføl.

Da vi ankom øya, gikk vi oss en tur med Reidun som kjentmann.

Loshytta var et interessant mål, ikke så langt, men passe for oss der og da.

Vel hjemme hos Reidun ventet det oss deilige rundstykker og jordbærkake ute i hennes vakre hage.

Sang og andaktsord hører med på våre møter, så også denne gang.

Kvelden gikk fort, og vi måtte passe fergetiden. En vakker junikveld på Herføl var en fin avslutning på et halvår i Sjømannsmisjonsforeningen her på Hvaler.

Ragnhild Nordengen

Menighetsrådet melder:

Sommerens kulturarrangementer måtte konkurrere med ”godt og tjenlig vær”, og dermed ble mange flotte arrangementer mindre besøkt enn vi hadde håpet på. Vi er likevel godt fornøyd med et rikt og variert program til glede for både fastboende og tilreisende.

Vi er interessert i å komme i kontakt med **sommergjester/ikke-fastboende** som kan ta på seg frivillige oppdrag under gudstjenestene. Er du en slik mulig frivillig – eller kjenner du noen – så vil vi gjerne ha informasjon om dette! Ikke noe bidrag er lite og ubetydelig!

Fornyelse av lydanlegget har stått på plakaten en tid – vi har investert nesten 40.000 kroner på et anlegg som etter hvert bør bli både tjenlig og enkelt å håndtere. Vi har hatt noen opplevelser med utfall av lyd og skurring, men når vi blir bedre kjent med anlegget tror vi at alt blir meget bedre! Nesten like mange penger har vi brukt på **ny elektrisk motor** til belgen i orgelet i Hvaler kirke, og med alle sine mangler og begrensninger gir likevel orgelet oss mange fine lydopplevelser i hendene på en dyktig organist.

Oppfølging av biskopens visitasrapport mai 2013: Vi ble både inspirert og utfordret av biskop Atle Sommerfeldt i fjor, og vi har tatt tak i mange av de utfordringene han ga oss. Det er viktig å arbeide aktivt med gudstjenesten vår slik at menneskelig mangfold kan utvikle seg.

Vi fortsetter med å prøve ut **ny liturgi** utover høsten, vinteren og våren, men høstens bebudede menighetsmøte (der vi skal ta stilling til hvilke liturgier som skal benyttes i våre kirker) er utsatt til våren 2015 fordi vi har fått mer tid på oss. Liturgien (musikken) er en viktig del av gudstjenesten, og det er fint om så mange som mulig kommer på gudstjenestene og blir med å prøve ut gamle og nye melodier på messeleddene:

- Kyrie
- Gloria
- Forbønnssvar (Herre, hør vår bønn)
- Innledning til nattverd (Herren være med dere)
- Sanctus (Hellig, hellig, hellig er Herren, Sebaot)
- Agnus Dei (Du Guds lam)
- Velsignelsen

Utover høsten vil vi fortsette med stadig flere gudstjenester der vi benytter **projektor*** med visning på skjerm eller vegg av salmer og tekster. Vi er lydhøre for tilbakemeldinger om fordeler og ulemper ved ikke lenger å trykke opp program til alle gudstjenester, og vi trenger også flere frivillige til å styre projektoren!

Du finner mer om menigheten på denne siden på internett: www.hvaler.kirken.no

* *Projektor (eller fremviser) er en teknisk innretning som projiserer lysbilder på en flate ved hjelp av lys, en optisk linse og en bildekilde som for eksempel en pc.*

Dans på kulturskolen

Gisela Babsvik.

Gisela Babsvik, entusiastisk og dyktig danselærer, opprinnelig fra Cuba, har siden vinteren 2013 vært primus motor for kulturskolens dansetilbud på Hvaler.

-Du trener ukentlig barn og unge i morsom dans fra ulike kulturer. Fortell litt om tilbudet!

- De yngste barna som går 1.-3. og 4.-7. klasse får dansetilbud på skolen, like etter skoletid, en dag i uka. Vi øver enkel afrikansk dans gjennom lek og bevegelse, tilpasset aldersgruppen. Vi bruker afrikansk musikk og spiller trommer selv. Kids disco er mer fartsfylt dans. Her blander vi elementer fra flere dansestiler og har det moro til kul musikk i høyt tempo. I Hoopdans, som er morsom dans og lek med rokkering, lærer barna også enkle og grunnleggende danseteknikker.

Hvert semester avsluttes med oppvisning for familien. Dans gir god trening både av koordinasjon, kroppsbevissthet, kondisjon og musikalitet. Jeg legger stor vekt på at elevene skal trives og oppleve mestring i dansetimene. Og at vi har det gøy! Ungdomsskoleelever har tilbudet Fun Dance Fitness Workout som betyr at de lærer å danse, komme i form og å ha det gøy på dansegulvet. Timen gir god trening samtidig som man øver på de mest kjente grunntrinnene i forskjellige danser som bl.a. samba, cha-cha-cha og salsa. Vi trener i Hvalerhallen.

-Du tilbyr også dansetrening for voksne?

-Ja, to kvelder i uka holder jeg dansetrening i Latinodans i Hvalerhallen. Latinodans inkluderer et bredt utvalg av ulike dansestiler fra Latinamerika, Karibien og Afrika, dvs. danser som for eksempel salsa, cha-cha-cha, rumba og samba. Det er en ypperlig danse- og treningsform som passer for alle som vil danse seg i form. Dans kan bedre kondisjon, koordinasjon, redusere muskelspenninger og ikke minst forebygge ryggskader. Man behøver ikke partner, eller å ha danset tidligere for å delta. Dans gir glede!

-Når begynte du selv å danse i ditt hjemland? Det kunne være interessant å høre litt om cubansk kultur i denne forbindelse.

-Jeg har danset siden jeg var fem år, noe som er vanlig i mitt hjemland Cuba. Jeg husker at min mamma tok meg med på karneval hvert år i Havanna, og det var mest for å danse, le og treffe hundrevis av

mennesker med mange festlige karnevalklær. Det blir lite søvn å få disse døgnene. De danser dag og natt. Det er en del av min kultur å bruke dans og musikk i hverdagen, enten det er på gatehjørnet, på strandpromenaden eller på fest. Dansen er både forlystelse og terapi for oss. Den gir oss glede og energi. Derfor bruker jeg salsa-latinodans i treningen. Min bestemor var av afrikansk opprinnelse, og hun sang og danset hele sitt liv. Da jeg var liten pleide hun å synge mange flotte afrikanske og cubanske melodier for meg før jeg la meg hver kveld. Jeg setter stor pris på det i dag fordi dette ga meg ro og ikke minst kjærlighet som jeg trengte som barn. Overalt på Cuba spilles det jazz, rumba, folkemusikk og salsa, inspirert av afrikansk, spansk og latinamerikansk musikk.

-Hvor lenge har du bodd i Norge?

-Jeg traff mannen min på Cuba i 1998, giftet meg og flyttet til Fredrikstad i 1999, men bryllupsfesten vår hadde vi på Hvaler! Cuba og Norge er to helt forskjellige kulturer. Min største utfordring for å trives godt her i landet har vært klimaet, spesielt vinteren med mange mørke, kalde dager uten mye sol. Jeg har behov for sol og varme! Det har gått mange år siden jeg kom til Fredrikstad, jeg føler meg godt integrert og dette er mitt andre hjem nå. Jeg trives i Norge tross store kulturforskjeller. Norge er et flott land å bo i. Jeg har min familie og to flotte gutter som betyr alt for meg. Jeg «overlever» om vinteren i Norge og reiser tilbake til min cubanske familie og hjemlandet mitt så ofte jeg kan.

Ellen

Trivselskoret 20 år

Hvaler trivselskor er 30 år i år og feirer dette jubileet med familiekonsert på Floren skole lørdag 25.10.14 klokken 15. Store og små er hjertelig velkommen!

Kultursommer 2014

Det har vært et yrende kulturliv på hele Hvaler i sommer. Konserter, utstillinger, teater og mye annet har vært med, sammen med været, til å gjøre sommeren 2014 til en virkelig minnerik sommer. Hvaler menighet har som vanlig bidratt også på kultursiden. Her følger noen notater fra enkelte av arrangementene.

Konsert og teater i Spjærøy kirke

«Min far Johann Sebastian Bach»
En soloteaterforestilling med musikk
Forfatter og utøver: Valerij Rubacha

Fredag 11. juli framførte Valerij Rubacha forestillingen han har skrevet om Johann Sebastian Bach og den yngste sønnen, Johann Christian Bach, i Spjærøy kirke.

Valerij Rubacha, opprinnelig fra Hviterussland, er utdannet pianist og organist ved musikkhøgskolen i St. Petersburg. Prisvinner i internasjonal orgelkonkurranse er han i også. Nå bor han i Skiptvet og er kantor i kirken der.

I Rubachas soloteaterforestilling, som gir oss innblikk i komponistfamilien Bachs liv, er forfatteren selv både skuespiller, pianist og organist. Mange kjente verker av far og sønn Bach, framføres i løpet av forestillingen.

Valerij Rubacha ga tilhørerne i Spjærøy kirke en flott opplevelse denne sommerkvelden, både som skuespiller og

Valerij Rubacha.

selvfølgelig som musiker. Det var bare å nyte all den flotte musikken!

Ellen

Konsert med Solveig Slettahjell og Tord Gustavsen i Hvaler kirke

Hvaler kirke ønsket velkommen til konsert med salmer i Jazzens mangfoldige verden en kveld i august. Solveig Slettahjell synger salmer på sin særegne måte, fremført med en rolig vakker intensitet, der beskrivelsen ”langsom” kan være som lysets hastighet i forhold. Klangene i hvert ord kan bli en reise i et univers der tempo oppløses blant stjernene. Hennes tolkninger åpner opplevelsen for en eterisk verden uten å være innsnigrende. Formidlingen uten klisjeer respekterer lytteren slik at det kan våges å la Slettahjells stemme komme så nærme sjelen at man føler at musikalitetene smelter sammen; Hvor slutter Slettahjells toner og hvor danner vi våre egne? Etter å ha vært omslunget av Slettahjells paradisiske sang virker det jordnært å skulle gå ut av kirken – svever vi virkelig ikke?

Slettahjells tolkninger og fremførelser er selvstendige, men må likevel kunne sies å stå i en nordisk tradisjon av Jazz-vokalistene og musikere som har søkt det individuelle. Denne musikken er svært høyt verdsatt av mennesker kloden rundt som søker et nært og personlig musikalsk uttrykk som er lite formalisert.

Etter konserten møter vi Slettahjell på kirke-kjøkkenet med tindrende øyne og i full vigør. Kontrasten til roen i den nylig fremførte sangen er påfallende og vi undrer om den kvikke personligheten

søker en motvekt i musikken? Slettahjell er i gjenkjennelse, kvitterer at spørsmålet er stillet flere ganger tidligere og forklarer at hun ønsker å gå dypt inn i hva stemmens klang alene kan formidle – ikke bare som et uttrykk for ordene i sangen. Hun omtaler Sidsel Endresen som sin musikalske gudmor og mentor. Endresen er i dag professor ved Norges musikkhøgskole og var stilskapende i vokalimprovisasjon og skapte kvalitets-Jazz med Jon Ebersson Group, senere Bugge Wesseltoft samt flere solo-utgivelser. Prestasjoner av Slettahjells kaliber er langt fra bare et talent brakt av en sang-engel, det krever dypt personlig musikalsk og mentalt arbeid og samarbeid - her båret frem av et entusiastisk og dyktig Jazz-miljø i Norge.

Akkompagneringen ved Tord Gustavsen ved flygelet var tidvis små komposisjoner. Gustavsen er kjent komponist og utøver med eget ensemble, ”Tord Gustavsen Quartet”.

Innspillingene til Tord Gustavsen finnes på ECM, et tysk plateselskap som ønsker å yte den aller beste lyd til lyttere og utøvere som ikke ønsker å la sin musikk

drukne i overproduserte innspillinger. Grunnleggeren Mannfred Eicher skapte sammen med den norske lydteknikeren Jan Erik Kongshaug et ”nordisk lydbilde”. Hos ECM finnes blant andre Chick Corea og den norske saksofonisten Jan Garbarek.

Denne lytteren er fascinert av Sletthjells og Gustavsens ikke-påtrengende intimitet. Gustavsens cand.philol.

hovedoppgave tar nettopp opp temaer som nærhet og avstand, psykologien og fenomenologien i Jazzens improvisasjon. Mer om det kan leses på www.tordg.no, ”The Theory”.

Sletthjells siste utgivelse heter ”Arven” og Gustavsens heter ”Extended Circle”. God lytting og sjelefred!

Tom Hummel

Hans Nielsen Hauge og Andreas Aarflot, Ken Phillips og Toril Nordby i Hvaler kirke

16. juli fikk vi et interessant møte med Hans Nielsen Hauge i Hvaler kirke. Biskop emeritus og dr. teolog Andreas Aarflot kåserte over temaet: ”Hans Nielsen Hauge; folkevekker, samfunnsbygger og politisk aktør”. Aarflot hadde bygd opp et foredrag hvor han tok for seg Hauge og betraktet ham i lys av de tre deloverskriftene og drøftet hans virke. Vi fikk møte en sammensatt, energisk, vidsynt og klok Hauge som tok initiativ og nye tak for å bedre de fattiges kår. Han la til rette for håndverk – og handelsvirksomhet rundt om i landet. Han ble en del av den nye demokratiske tidsånden som rådet. Og ikke minst ble han den fremste kirkereformator som Norge har sett. Hauge skrev bøker, salmer, pamfletter og reiste til fots i store deler av landet. Aarflot var en god formidler som engasjerte de fremmøtte. I løper at kvelden sang vi to salmer som Hauge hadde skrevet begge bearbejdet av Aarflot. Vi sang også den salmen som ble

et åndelig vendepunkt for ham på farsgården i Tune, ”Jesus, din søte forening å smake”. Ved klaveret denne kvelden satt Ken Phillips og Toril Nordby. Som alltid

Ken Philips, Toril Nordby og Andreas Aarflot.

opplagte og godt forberedte. I tillegg til å akkompagnere til salmene, framførte de ”Variasjoner over «Jeg trenger deg hver stund» av Robert Lowry arrangert av Robert Thygerson og «Hvilken venn vi har i Jesus» av Charles C. Converse,

arrangert av Roger House og Variasjoner over «Stor er din trofasthet» av William M. Runyan arrangert av Joel Raney. En fin sommerkveld i Hvaler kirke, som godt kunne vært bedre besøkt.

Barbro

Allsangkveld i Hvaler kirke

Onsdag 23. juli var det allsangkveld i Hvaler kirke. Bjørnar Spydevold, Tore E. Thorkildsen, Ken Phillips, Toril Nordby, Kari Stokke og Ingar Hansen var vertskap denne kvelden som foruten allsang også inneholdt mye vakker solo- og duettsang.

Bjørnar og Tore bandt det hele sammen i en lun, humoristisk tone hvor også alvorret hadde sin naturlige plass. De fortsetter en årelang tradisjon. Allsangkvelden var en del av den tidligere kulturukas program. Også den gang med herrene Bjørnar og Tore.

Gjennom sin folkelige stil treffer de publikum som lar seg rive med i spøk og alvor, noe de mange framømte satte tydelig pris på. Anne-May Sandvik Olsen overrakte blomster ved allsangkveldens slutt til kveldens artister.

Et etterlengtet arrangement som er godt likt av mange. Det viser det store framømte og alle de glade ansiktene.

Ellen

Ingar Hansen, Kari Stokke, Bjørnar Spydevold, Tore E. Thorkildsen, Toril Nordby og Ken Phillips.

Olsok – nasjonalt og lokalt

Olav Tryggvason var konge i Norge fra 995-1000. I følge tradisjonen er det han som innførte kristendommen i Norge. På kriger-tokt i England hørte han om kristendommen og lot seg døpe. Da han vendte hjemover til Norge hadde han med seg kristendommen som ballast, noe som over tid skulle forandre land og folk. På Moster i Rogaland bygget han i 995 Norges første kirke.

Det kom et gledesbud
til dette landet,
et ord om livets Gud,
den ene sanne.
Og Ordet fant sitt rom
i kirkesaler,
lød gjennom skip og kor,
ved font og alterbord,
i by og daler.

Nos 251

Likevel kom Olav Tryggvason til å stå i skyggen av en annen Olav, nemlig Olav (Haraldsson) den hellige. Han kom også under kristen innflytelse mens han var i England. Senere, da han var i tjeneste hos hertug Richard i Normandie i Frankrike, fikk han dåpsundervisning og lot seg døpe der. Olavs plan var klar: Han ville samle Norge under én konges ledelse og fortsette kristningen. På Stiklestad møtte han sin overmakt og den 29. juli 1030 seiret bondehæren over Olav, som falt i slaget. Det gikk ikke lang tid før Olav ble dyrket

Etter messen
var det
rømmegrøt på
tusenårsstedet.

som helgen. Mange undre ble tilskrevet ham. I folketroen fikk han en enestående posisjon etter sin død. Kongens grav i Nidaros tiltrakk seg mange mennesker og Nidaros ble pilegrimsmål. En rekke kirker i inn og utland ble innviet til helgenkongen.

I 1995 feiret vi 1000 år med kristendom i Norge. En lokal markering fant sted også på Hvaler. Det ble reist et steinkors på Røds-hodet på Kirkøy. Pilegrimsstien dit sammenfaller med Kyststien. Mange har siden den gang lagt veien om korset på Rødshodet.

Tirsdag 29. juli var det olsokgudstjeneste i Hvaler kirke, en av Norges eldste kirker, ved Grethe Hummel. En årelang tradisjon i Hvaler som i noen år har hatt en liten pause, er nå tatt opp igjen. Fine musikkinnslag og opplesning fikk vi også.

Etter messen var det rømmegrøt på Tusenårsstedet ved Hvaler prestegård. En verdig markering av olsokfeiringen – bakgrunnen for vår kristne tro.

Ellen

VED GRYTENE

Butterdeigterter med blåskjell og purre

Ingredienser

2 plater frossen butterdeig
40 dampede friske blåskjell
100 g purre
30 g smør
salt og pepper
egg til pensling

Ingredienser til saus

3 sjalottløk
2 ss olivenolje
1 dl tørr hvitvin
5 dl fiskekraft
3 dl kremfløte
1 toppet ss persille
1 toppet ss gressløk
maisenna

Del hver butterdeigplate i to. Pensle overflaten på de fire delene med sammenpisket egg. Stek delene i ovn på

200 grader C i
10-15 minutter til
de er sprøe og gylne.
Skjær så av toppen på
de stekte tertene (legg
dem til side) og hul ut
innmaten.

Saus:

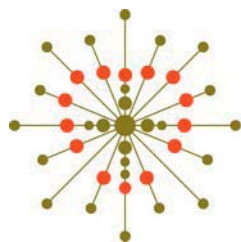
Finhakk sjalottløken og fres den i olivenolje. Tilsett vinen og kok den inn til halvparten. Spe med fiskekraft og fløte og kok til det er en tredjepart igjen. Jevn sausen med maisenna. Smak til med salt og pepper. Finhakk de friske krydderurtene. Ha blåskjell og urter i sausen like før servering. Anrett deretter sausen på tertebunnene. Legg på de tertetoppene som ble lagt til side. Pynt med urter. Skjær purren i skiver. Kok den så vidt mør i en kjele med smør, salt og pepper. Legg den smørdampede purren rundt tertene og pynt med friske urter.

Hilsen

Anne og Pål på Havkatten

Spennende tid for barn og unge i Hvaler menighet!

STØRST AV ALT
BARN OG UNGE I DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet ser fram til de mange nye tiltakene som skal settes i gang i løpet av årene. Vi har spurt trosopplærer Marius Sørli Eriksen om hvilke tanker og planer menigheten har denne høsten.

- Mange barn og ungdom har mye å se fram til nå, sier Marius! Hvaler menighet har nå fornyet trosopplæringsplanen sin der flere nye enkeltarrangementer står for tur. Vi tenker oss å sette i verk trosopplæringsstiltak litt etter litt. Vi har en 3-års opptrappingsplan for dette. Vi starter også flere kontinuerlige aktiviteter for barn og ungdom, forteller Marius.

- *Hvilke arrangementer vil foregå denne høsten som dere også har hatt tidligere?*

- Nå som ifjor har vi hatt 4-årshelgen der vi har hatt aktivitetsdag for 4-åringer og høsttakkefest med utdeling av 4-årsboka. Det er noe vi kommer til å fortsette med, sier Marius. Og som mange kjenner til vil vi ha LysVåken for 11-åringer i den første adventshelgen. Da feirer vi kirkens nyttårsdag! Dette pleier å være veldig populært der barna overnatter i kirken!

- *Hvilke nye begivenheter vil komme?*

- Det er to arrangementer innenfor sang

og musikk som vil ha i høst, forteller Marius. Det ene er SangGlede som vi vil ha for barn i alderen 10-12 år! Som navnet sier blir det mye sang med kul og moderne musikk!

- Vi kommer også til å ha Sang- og MusikkVerksted for ungdom, fortsetter Marius. Dette arrangementet har fokuset på moderne lovsang og sang i kirken der både vokal og ulike instrumenter vil være i bruk. Dette vil være i sammenheng med en ungdomsgudstjeneste.

- *Hva med aktiviteter dere har jevnlig?*

- For de litt yngre barna har vi søndagsskole samtidig som det er gudstjeneste, sier barne- og ungdomsarbeideren. Her har vi flinke og erfarne søndagsskolelærere som nesten hver søndag har opplegg for barna. Dette gjelder både i Hvaler kirke og i Spjærøy kirke.

- Nå etablerer vi noe nytt og spennende for de større barna! Etterfulgt av SangGlede-arrangementet starter vi nemlig opp barnekoret Hvaler Tweens! Hver uke vil vi ha øvelser på Floren skole og på Vesterøy bedehus der alle barn på Hvaler fra 10-13 år kan få være med! Tror det blir veldig gøy! Her blir det moderne sound og musikk som vi regner med barna liker å synge, sier Marius.

Marius har sitt eget studio der han jobber med musikkproduksjon. (Bilde: Privat)

- *Har dere noe for ungdom også som ikke bare skjer en gang?*

- Ja, det har vi. Dette er i utgangspunktet ungdom som har vært aktive med sang og spilling på gudstjenester m.m. De har stort sett vært knyttet til Magne Kaspersens musikalske engasjement i menigheten. Vi håper at denne sirkelen økes der mange kan bli med å bidra. - Vi kommer ikke til å ha noen faste tider vi møtes, men vi møtes innimellom der vi jobber med sang, samspill, låtskriving, live-spilling, studioinnspilling med mer. Det blir veldig spennende, sier Marius.

- *Hvorfor satser dere så mye på musikk?*

- For det første er Hvaler menighet en kulturkirke og ønsker å gjenspeile samfunnet her på Hvalerøyene, sier Marius. For det andre er musikk viktig for kirken og gudstjenesten. Og sist, men ikke minst så liker jo folk flest musikk.

Disse tilbudene er for alle som er interessert i sang og musikk uavhengig av ferdigheter og erfaring.

- *Hva slags erfaring har du med musikk?*

- Jeg har helt siden jeg var barn, vært interessert i musikk, forteller Marius. Jeg lærte først orgel og gitar da jeg var barn. Så ble det piano og bass og så utviklet det seg. Jeg er vel ganske lidenskapelig innenfor musikk som har vært både jobb og hobby. Jeg har vært aktiv med musikk i menigheter både jobberelatert og på frivillig basis, og jeg har undervist i musikk på skoler. Jeg har også jobbet med musikkproduksjon, noe jeg fremdeles gjør når jeg har tid og mulighet. - Jeg brenner både for menigheten og for musikken, noe jeg tror er en bra kombinasjon, sier Marius til slutt.

Red

Et nytt konfirmantår er igang

Hvaler menighet er igjen klar for å ta imot nye ungdommer. Vi spurte derfor trosopplærer Marius Sørлие Eriksen og sogneprest Grethe Hummel om hvordan de så for seg dette konfirmantåret.

- Vi gleder oss veldig til å bli kjent med konfirmantene, sier trosopplærer Marius Sørлие Eriksen.

- Vi har såvidt møtt de fleste av ungdommene og foreldrene på innskrivingsdagen før sommeren, tilføyer Grethe Hummel, Hvalers egen prest.

Marius er nå i sitt andre år som trosopplærer i Hvaler menighet. Sammen med Grethe har han ansvaret for konfirmantopplegget på Hvaler.

- *Hva med frivillige?*

- Vi har også med frivillige medarbeidere, sier Grethe. Vi er avhengig av dem for å kunne gjennomføre det konfirmantopplegget vi har planlagt.

- Behovet er størst utenom de typiske undervisningsdagene der det kreves mer ressurser, legger Marius til. Barne- og ungdomsutvalget bistår med å få tak i frivillige medarbeidere. Vi har flere flinke og flotte medarbeidere, men vi trenger stadig nye.

- Kanskje noen av leserne har lyst til å være med, spør Marius. Det hadde vært supert!

- *Hvordan blir undervisningen dette året?*

- Mye av konfirmantåret er selve undervisningen, trosoppleringen. Vi vil fokusere på sentrale emner som vi også håper er relevante, interessante og trosstyrkende, forteller Marius. Hoveddelen er undervisning med temaer som feks. «Gud, jeg og verden», «Hvem er Jesus», «Bibelen og tro», «Nestekjærlighet», «Misjon», «Livet og Bibelen», «Grenser og valg», «Lidelse, sorg og død» og «Tilgivelse og Guds kjærlighet».

- Det er så mye vi gjerne skulle ha undervist mer om og gått litt mer i dybden på enkelte emner, men tiden strekker ikke til, sier Grethe.

- *Er det andre aktiviteter for konfirmantene?*

- Ja, det er mye spennende som skjer utenom vanlig undervisning også, påpeker Marius.

- For det er viktig at de får oppleve og praktisere, fortsetter Grethe.

- Ungdommene skal aktivt delta på «Diakonidagen» der de får satt ut nestekjærlighet i praksis, forteller presten. Det samme gjelder Kirken Nødhjelps Fasteaksjon på våren der konfirmantene med hjelp av foreldrene samler inn på hele Hvaler.

- Ellers er de med på gudstjenester, sier

Marius Sørлие Eriksen og Grethe Hummel planlegger det nye konfirmantåret.

Marius. De skal være aktive på flere, ikke minst deres egen Konfirmantenes gudstjeneste.

- Vi håper de også etter konfirmasjonen finner veien til kirken, feks. på ungdomsgudstjenester som vi kommer til å ha, fortsetter Grethe.

- Noe konfirmantene virkelig kan se fram til er konfirmantleiren, forteller Marius. Det blir en weekend på Mesnali ved Sjursjøen fullspekket med vinteraktiviteter, samlinger og mye sosialt og moro!

- Og kanskje lite søvn av erfaring, tilføyer Grethe.

- *Hva tror dere konfirmantene gleder seg mest til?*

- Konfirmasjonsdagen i mai er høydepunktet selvfølgelig, sier Grethe, men vi tror og håper at det vil bli et flott, lærerikt, utfordrende og minnerikt år for våre nye konfirmanter.

- Og vi begynner konfirmantåret med KickOff og presentasjonsgudstjenesten, forteller Marius. Det tror vi blir en bra start for våre nye konfirmanter i Hvaler menighet.

Red

Konfirmantenes KickOff og presentasjonsgudstjeneste

Lørdag 13. september var det KickOff for de nye konfirmantene i Hvaler menighet. Her var det mye action og moro! Dagen etter var det gudstjeneste og presentasjon av konfirmantene med mange flotte innslag.

Det ble en innholdsrik og aktiv dag for konfirmantene. Mesteparten av dagen ble på Storesand med utfordrende og morsomme konkurranser, lek og kos i sola og grilling av pølser og marshmallows. Det ble også en tur i Hvaler kirke med blant annet undervisning og lovsang.

En av kampene var sekkeløp. Her ser vi Benjamin Daniel Peattie (i forgrunnen) og Fredrik Arni Bjørgulfsen. Sjefen og konkurransenes «skaper», Arnfinn Moe følger her nøye med for å se hvem som vinner.

Etter en intens og aktiv konkurranse var alle klar for grilling av pølser og marshmallows. Her ser vi bl.a. Harald Olander Lien, Cassandra Amalie Skår, Silje Gillerstedt Mogen, Michael Wright Zetterstrøm og Sander Arnesen.

Presentasjonsgudstjenesten i Spjørøy kirke ble en veldig fin gudstjeneste med mye sang- og musikk av både årets konfirmanter og tidligere konfirmanter med flere. Hvalerkonfirmantene ble presentert og fikk hver sin konfirmantbibel.

Amine Storrød og Fredrik Arni Bjørgulfsen sitt team vant denne våte og utfordrende etappen med å padle på madrass.

Og konkurransens vinnerlag bestod av Michael Wright Zetterstrøm, Fredrik Andre Olsen, Amine Storrød, Fredrik Arni Bjørgulfsen, Sander Arnesen og Maja Søgaard Arntsen.

Det var mange flott musikalske bidrag under presentasjonsgudstjenesten, bl.a. postludium med sangen «Gje meg handa di, ven» fremført av Fredrik André Olsen på flygel og Silje Gillerstedt Mogen med solosang. (Foto: Jan Pharo)

Lag E i en hard tautrekkingskamp der her vant. Laget bestod av Jonathan Aasgaard Eide, Sebastian Møller Anstem, Jasmin Bye Rostami, Jenny Anita Hauge Pedersen, Ida Marie Olsen og Jens-Kristian Bothne.

Barnesidene

TEGNEKONKURRANSE!

MIN BESTE ÅRSTID!

**Gud har skapt jorda og gjort det slik at vi har 4 årstider i Norge:
Vår, sommer, høst og vinter.**

Hva er din favorittårstid?

Oppgave: Tegn den årstiden du liker best!

Vi vil trekke ut én av tegningene som vil bli vist i neste nummer av menighetsbladet! Husk å skrive navnet ditt! :)

Send tegningen inn til:

Hvaler menighet
Barneredaksjonen v/Marius
Storveien 12
1680 Skjærhalden

Tegningen kan også scannes og sendes til marius@hvaler.kirken.no

REBUS!

Hva er verdens mest leste bok?? Løs rebusen og finn svaret!

-

E

+

+

L

+

1

PREMIE!

Send løsningen inn til marius@hvaler.kirken.no. Har du riktig svar, får du er overraskelse i posten! Husk å skrive navn og adresse!

Prøysenjubileum

I år er det 100 år siden

Alf Prøysen ble født.

Prøysen var visesanger og forfatter. Veldig mange av sangene og fortellingene hans er vi glade i, både små og store.

Alf Prøysen vokste opp på husmannsplassen Prøysen på Ringsaker sammen med mor og far, to søstre og en bror. I boka «Da jeg var liten» gir vår folkekjære dikter oss et glimt av hvordan han, og mange med ham, hadde det som barn. Om livet på en husmannsplass, på skolen, i lek og arbeid.

Etter endt skolegang arbeidet han en tid både som gjeter og gårdsgutt.

De fleste fortellingene og sangene Alf Prøysen skrev foregår i et miljø som ligner bygda han vokste opp i. Han hadde et nært forhold til naturen hele livet. Han skrev mange viser og vers om planter, dyr og landskap, om løvetann og blåveis, selje og bjørk, bare for å nevne noen. Og du har sikkert hørt de morsomme sangene om Helene Harefrøken, Nøtteliten og Bolla Pinnsvin? Lille Måltrost er også en veldig koselig sang som du sikkert kan.

Det er blitt sagt om Prøysen at han hadde evnen til å se det store i det små. Hva tror du det kan bety?

I jubileumsåret arrangeres det konserter og andre sammenkomster over hele landet til ære for Prøysen.

23. mai var det prøysenkveld i Kirkens Hus på Skjærhalden. Korgruppen optrådte med oplesing og mange kjente og kjære prøysensanger, akkompagnert av Ken Phillips på flygel. Ragnhild Nordengen leste dikt og små fortellinger, og det på ekte prøysendialekt. Grethe Hummel ledet kvelden. Servering av gode kaker, brus og kaffe hørte med. Allsang også. Det var en hyggelig markering av jubiléet for liten og stor, en fin forsommerkvelde.

Nok et arrangement står på programmet her på Hvaler i høst.

12. oktober inviterer foreningen Hvaler - Zacapa til prøysen-konsert i Hvaler kirke. Anne-Lill Adamsen Reff, Ragnhild Nordengen og barnekorgruppen m.fl. deltar denne kvelden. Velkommen!

Ellen

Nå skinner sola i vinduskarmen,
og katta maler som aldri før.
Den ligger langflat og kjenner
varmen
og er ei katte med godt humør.

Ref.: Hei sann!
Og dudliattentei!
For sola og deg og meg.

Helene Harefrøken

Helene Harefrøken, gla og lett
og søt og vimsete og sommerkledd,
hun har tatt den hvite vinterkåpa av,
og sommerdrakten har hun første gang i dag.
Brun over
og grå under
og lyse-lyserød på snuten.

Bolla Pinnsvin

Når sola stiger rund og gul og farger åsens topp,
vet alle dyr i skogen at nå skal de snart stå opp.
Og fuglene de starter med sitt vekkerklokkekor,
da rasler det i grøfta der hvor bregneløvet gror.
For nå skal Bolla Pinnsvin gå på skolen.

Nøtteliten

Nøtteliten bor i toppen av et tre,
han er aldri ferdig når han skal av sted,
han skal spise fire konglefrø og danse lite grann,
han skal erte frøken Skjære og en gammel kråkemann.

«Nøtteliten,» sier mamma, «er du der?»
Nøtteliten svarer: «Nei da, jeg er her.»
Og hopp og sprett og tjo og hei
og fire kvister deler seg.
Så brummer Nøtteliten: «Her er jeg.»

Sjømannsmisjonens 150-års jubileum

Søndag 24. august var det lokal markering av Sjømannsmisjonens 150-års jubileum i Hvaler. Markeringen fant sted under gudstjenesten i Hvaler kirke. Årets og fjorårets 50-års konfirmanter, «gullkonfirmanter» var invitert til gudstjenesten denne dagen.

Antonia Rosa Lindemann ble båret til dåpen, det var trompetspill ved Cato Johannessen, sanginnslag, takkoffer til Sjømannsmisjonen og historisk tilbakeblikk på misjonen ved Ragnhild Nordengen, leder av Hvale Sjømannsmisjonsforening, og Tore E. Thorkildsen. Tre prester var i tjeneste denne dagen; Grethe Hummel, Sjømannsmisjonens utsending Asbjørn Haugen og Tore E. Thorkildsen.

Sjømannsmisjonen/Norsk kirke i utlandet, ble stiftet i Bergen i 1864. Misjonen het den gang: Foreningen til Evangeliets Forkyndelse for Skandinaviske Sømend i fremmede havne. Cand.theol Johan Cordt Harmens, kalt Stor-Johan, var en av ti menn som dro det hele i gang. Stor-Johan hadde vært i Leith i Skottland. Her traff han mange norske sjømenn, og han så sjømennenes behov for oppfølging fra sin hjemlige kirke. I Leith ble den første sjømannskirke åpnet i 1885.

En rekke kirker ble åpnet i årene som fulgte. Mottoet var: Sjømannsmisjonen følger handelsflåten. Etter som årene har gått, har kirker blitt lagt ned og nye har kommet til. Misjonen er i stadig bevegelse og ønsker å være der hvor nordmenn befinner seg.

Tre prester var i tjeneste denne dagen; Tore E. Thorkildsen, Grethe Hummel, Sjømannsmisjonens utsending Asbjørn Haugen.

Hvaler Sjømannsmisjonsforening ble i sin tid stiftet av Bente Paus og tidligere menighetssekretær Elisabeth Bøe. Nå samles medlemmene en gang i måneden på Kirkens hus, Skjærhalden.

Hvaler Sjømannsmisjonsforening serverte kaffe og deilige vafler på kirkekaffen etter jubileumsgudstjenesten.

Det var en fin lokal markering av Sjømannsmisjonens jubileum på Hvaler.

Har du lyst til å være med i Sjømannsmisjonsforeningen? Foreningen har møter 8. september, 13. oktober, 10. november og 8. desember.

Møtetidspunkt: Kl 19.00.

Møtested: Kirkens Hus, Skjærhalden.

Ellen

Hvaler Dyreklinikk

Tel: 69 37 64 50

Åpningstider

Timeavtaler og telefontid:

mandag til torsdag: kl 08.00-16.00*

fredag: kl 08.00-15.00*

*Kun timeavtale

Drop-in:

Sommer: tirsdag og torsdag:

kl 17.00-20.00**

Vinteren kun tirsdag: kl 17.00-20.00**

Klinikken tilbyr et bredt utvalg av veterinærtjenester innen medisin, kirurgi og forebyggende helsearbeid. Hovedkompetanse: Hund og katt. Vi holder til i det gamle samfunnshuset på Hauge, Vesterøy.

**Ved enkelte anledninger (f. eks etterutdanning/kurs, ferieavvikling osv.) er vi nødt til å avlyse, eller flytte drop-in tiden, og noen ganger holde klinikken helt stengt. Dette blir annonsert på vår facebook-side «Hvaler Dyreklinikk». Gjeldende åpningstider og eventuelle avvik i disse vil alltid være annonsert her. Klikker man i tillegg «Liker» på facebook-siden, vil man automatisk motta disse kunngjøringene.

Ved akutte sykdoms-/skadetilfeller kan man ringe hele døgnet

Tel: 69 37 64 50

JØLSTAD

begravelsesbyrå

Fredrikstad og omegn

Innehaver

Benjamin Nordling

Hans Kristian Helgesen

Svein Åge Johansen

Døgnvakttelefon

69 38 54 40

Farmannsgate 10

www.jolstad.no

Begravelsebyråkjeden Jølstad

Sjømatrestauranten
Første Reis
Skjærhalden N. 59 1.30. E 11 03 70

Konfirmasjon
Bryllup
Kjennestund
Spesielle anledninger
Søndagsmiddag

www.forstereis.no – Tlf.: 91 91 77 33

**Gode opplevelser på
bryggekannten!**

FLEXX
Frihet til å reise

NYTT KOLLEKTIVTILBUD PÅ HVALER

**REIS HVOR DU VIL
OG NÅR DU VIL TIL BUSSPRIS!***

Se våre nettsider eller ring oss for mer informasjon.

* Tilbudet er tilgjengelig i bestemte tidsrom på dagen.

i TLF: **03177** | www.flexx.no

Østfold
KOLLEKTIVTRAFIKK

Fra foreningslivet på Hvaler

Sjømannsmisjonen

8.09 - 13.10 - 10.11 - 8.12
Kirkens hus kl 19.00.
Velkommen!

Normisjonen

04.09 - 02.10 - 07.11 - 04.12
Kirkens hus kl 18.00. Velkommen!

Søndre Kirkøy misjonsforening

28.09 - 26.10
Kirkens hus kl 17.00. Velkommen!

Vesterøy misjonsforening

Kontakt Eva Johansen for informasjon om høstens møter.
Mobil: 404 11 188. Velkommen!

Prøysenkonsert

Prøysenkonsert i Hvaler kirke
12 oktober kl 17.00.

Stoff til neste nr.

av menighetsbladet sendes kirkekontoret innen 1. nov. 2014
Adr. Storveien 12,
1680 Skjærhalden.
epost: post@hvaler.kirken.no

Formiddagstreff høsten 2014

27.8 Besøk i Frøkengården
24.9 Asmaløy Bedehus
22.10 Kirkens Hus
26.11 Vesterøy Bedehus Misjonsmesse

Strikkeklubben

Asmaløy bedehus den første torsdagen i måneden kl. 19. Vær velkommen!
Kontaktperson: Anne Marit Kolbeinsen,
mobil: 414 72 251.

Asmaløy misjonsforening

Samlinger på Asmaløy bedehus den siste mandagen i måneden kl.19. Velkommen!
Kontaktperson: Anne Hvalgård,
mobil: 995 83 695

Kirkeøy Pensjonistforening

er en hyggelig forening for pensjonister, som holder sine møter i Kirkens Hus på Skjærhalden.

Vi kommer sammen og prater, drikker kaffe, har utlodning, underholdning, torskemiddag, julemøte og mye mer. Første mandag i måneden er vanligvis møtedag og til høsten blir det:

6.okt, 3.nov, og 8.des.

Vil du bli med er det bare å møte opp på møtedagen, eller ring leder Bjørn Wilberg, Telefon 480 66 962.

Styret.

Gudstjenester

Alle gudstjenester i Hvaler begynner kl.11.00 – hvis ikke annet er oppgitt. Sjekk annonseringen på forhånd.

28. sept		Spjærøy	
5. okt		Hvaler	
12. okt		Spjærøy	Familiegudstjeneste
19. okt		Hvaler	
26. okt	kl. 19.00	Spjærøy	Ungdomsgudstjeneste
Lør 1.nov	kl.13.00	Spjærøy	Minnegudstjeneste
2. nov		Hvaler	Allehelgensgudstjeneste
9. nov		Spjærøy	
16. nov	kl. 18.00	Hvaler	
23. nov		Spjærøy	
30. nov	kl. 11.00	Spjærøy	Familiegudstjeneste
30. nov	kl. 16.00	Hvaler	Lysmesse
7. des		Hvaler	
14. des		Spjærøy	Familiegudstjeneste
21. des		Spjærøy	

Konsert i Hvaler kirke

Vennskapskontakten Hvaler-Zacapa arrangerer konsert i Hvaler kirke søndag 12.oktober kl 17.00.

Vi er fremdeles i Prøysenåret, så vi ønsker å hedre Prøysen og samtidig bidra til at ungdom i Zacapa i Guatemala får utdannelse.

Velkommen til en hyggelig kveld med sang, musikk, opplesing og allsang. Blant dem som bidrar, er Ellen Bjørnvall Vikør og barnekoret, Ragnhild Nordengen og Anne-Lill Adamsen Reff og Ken Phillips.

Vi håper at mange finner veien til Hvaler kirke søndag 12. oktober kl 17.00.

Konserten vil ha inngangspenger på kr 100, og alt som kommer inn, går til Zacapa og vårt skoleprosjekt der.

Vennskapskontakten Hvaler-Zacapa vil også benytte anledningen til å takke Hvaler Menighet for kollekten fra gudstjenesten 2. februar i år. Det ble nesten kr 3000 til arbeidet vårt.

Med vennlig hilsen
Styret i Vennskapskontakten
Hvaler-Zacapa

Folkemengdens bevegelse

DØDE

Hvaler kirke

Thor Olav Rørheim
Claus Claussen
Guttorm Johannes Jensen
Karen Synnøve Reff
Inger Margaret Helgesen
Grete Simensen

Spjærøy kirke

Aase Margaret Strann
Trygve Andersen
Else Helene Berg
Harald Wittus Høiås
Kaare Johannessen
Tordis Sandvik

VIELSER

Hvaler kirke

Ricard Støen og Cathrine Ysterud Støen
Per Gudmund Lindokken og Trude Klundby
Jakob Vågen Gravdal og Camilla Røren Andreassen
Cecilie Merete Abrahamsen og Jørn Eiris Ruhnau
Heidi Elisabeth Olsen og Per Reidar Heimdal
Christian Hansen og Mari Rem Groeng
Une Elise Njaa og Christian Bærland
Knut Henrik Otgard og Sunniva Dybdrodt Bjørnvall
Hans-Erik Christensen og Hanne Lohne-Knudsen
Verland Ullmann Johansen og Gerte Fjelstad Martinsen
Nina Alexandra Thornam og Aleksander Kjenslie Anderssen
Thomas Blikshavn og Guri Vebenstad
Morten André Yttri og Cecilie Louise Thorsteinsen

Spjærøy kirke

Maja Louise Jelling og Samuel Mårten Elmgren

gi få ÅRETS JULEGAVE!

Kjøp unik glasskunst med julemotiv laget for Det Norske Misjonsselskap av kunstneren Astri Vadla Ravnås!
Serien har fem motiv, alle 10 cm i diameter:
Krybben (2011), englene (2012), hyrdene (2013),
de vise menn (2014 - ÅRETS MOTIV)
og et misjonsmotiv (2015).

Hver gang du ser på
et av motivene,
vet du at du har
bidratt til
verdlig liv og
varig håp for
et medmenneske!

PRIS: Hvert motiv koster kr 1000,-

TILBUD: Kjøp de fire første motivene samlet for kr 3500,-
BESTILLES hos NMS: info@nms.no eller 51 51 61 00

Når du kjøper et motiv til
kr 1000, går kr 750 direkte til
NMS sitt verdensvide arbeid.

nms.no/julegave

DEN
NORSKE
KIRKE

HVALER MENIGHET

Kirkekontoret

Storveien 12, 1680 Skjærhalden
Telefon: 69 37 90 37 - Faks: 69 37 95 25
e-post: post@hvaler.kirken.no

Menighetsråd/Fellesråd

Leder, Einar Morland
Gilboveien 13, 1680 Skjærhalden
Telefon 69379772 mobil 934 07 085

Menighetsrådets/Fellesrådets adresse:
Storveien 12, 1680 Skjærhalden
e-post: post@hvaler.kirken.no

Kirkene

Hvaler kirke: Tlf. 69 37 99 12
Spjærøy kirke: Tlf. 69 37 65 50

Hvaler menighetsblad

Kirkekontoret, Storveien 12,
1680 Skjærhalden
Ansvarlig utgiver: Hvaler menighetsråd
e-post: post@hvaler.kirken.no
Kontonummer 7050.06.20976

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck, Ellen Bjørnvall Vikar,
Grethe Hummel, Inger Lise Ottersund.

Trykk: Møklegaards Trykkeri AS, Fredrikstad
epost: info@moklegaard.no
Layout: Bjarne Haukø

Ansatte

Terje Moen, kirketjener,
mobiltlf. 474 79 732
e-post: temo@hvaler.kirken.no

Marianne Haugholt,
kirketjener 50 % stilling
kontormedarbeider 20 % stilling
mobiltlf. 474 79 735
e-post: marianne@hvaler.kirken.no

Ken Phillips, kirkemusiker,
mobiltlf. 474 79 733
e-post: keph@hvaler.kirken.no

Grethe Hummel, sogneprest
mobiltlf. 474 79 731
e-post: grethe@hvaler.kirken.no

Ingrid Dean, kirkeverge/daglig leder
mobiltlf. 474 79 730
e-post: inde@hvaler.kirken.no

Marius Sørлие Eriksen, trosopplærer
75% stilling
mobiltlf. 450 01 305
e-post: marius@hvaler.kirken.no

NYHET!!!

Hvaler menighet starter nå et kor for barn i alderen 10-13 år:

Hvaler Tweens

Hvaler Tweens er et friskt og livlig kor for barn og det har et moderne sound innen musikkjangre som f.eks. pop, rock, dance og gospel.

Hvaler Tweens øver normalt hver uke:

- Tirsdager kl. 14.30 - 15.30 på Vesterøy bedehus
 - Onsdager kl. 14.00 - 15.00 på Floren skole
- (Disse øvelsene er identiske)

Hvaler Tweens' instruktør er *Marius Sørli Eriksen*.
For mer informasjon: Ring/send sms på tlf. 45001305
eller send e-post til marius@hvaler.kirken.no

OPPSTART: 14. og 15. oktober